

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ Янковий О.Г.
(підпис)

“ ___ ” _____ 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва магістерської програми)

на тему:

**«ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЛАТИ
ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ»**

Виконавець:

студентка 2 курсу магістратури
факультету економіка та управління
підприємництвом

Хамик Віолета Федорівна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Літвінова Вікторія Олександрівна

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	6
1.1. Сутність, державне регулювання та правова основа оплати праці на підприємстві	6
1.2. Види, форми та системи оплати праці на підприємстві. Аналіз переваг та недоліків	21
1.3. Система планування та аналізу оплати праці на підприємстві	32
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ДП «МТП «ЮЖНИЙ»	43
2.1. Характеристика портів України	43
2.2. Фінансово-економічна характеристика підприємства ДП МТП «Южний»	49
2.3. Аналіз ефективності оплати праці на ДП МТП «Южний»	62
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ДП МТП «ЮЖНИЙ»	78
3.1. Скорочення витрат на оплату праці за рахунок підвищення ефективності використання робочого часу	78
3.2. Скорочення витрат на оплату праці за рахунок виводу співробітників за штат підприємства	85
ВИСНОВКИ	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	94

ВСТУП

В умовах ринкових відносин значення організації, нормування та оплати праці, побудованих на науковій основі, зростає. Це пояснюється тим, що при відроджуваній конкуренції все більшого значення набуває результативність праці, все помітніше позначаються на підсумки діяльності як втрати, понесені резервів підприємства і зростання продуктивності праці. У міру технічного вдосконалення виробництва зростає ціна одиниці робочого часу, а його економія досягається за рахунок більш досконалої організації праці.

Висока організація праці, оплати праці і науково обґрунтовані норми витрат праці є неодмінною умовою ефективної діяльності. Отже, проблеми організації, нормування та оплати праці необхідно глибоко вивчати і наполегливо вирішувати їх як в науці, так і на практиці.

Актуальність даної теми визначається тим, що організація праці – це постійно діючий фактор ефективності будь-якої діяльності взагалі і виробництва зокрема. У всі часи і у всіх сферах функціонування людини краще організована праця при рівній його техніко-технологічній оснащеності забезпечував досягнення більш високих результатів. Нормування праці є частиною організації праці, воно пов'язане з розробкою норм витрат праці в певних організаційно-технічних умовах і також направлено на забезпечення ефективної діяльності підприємств. Оплата праці – унікальна категорія з потужним внутрішнім потенціалом, який може виконувати як творчу, так і руйнівну роль в колективі і суспільстві.

Мета дослідження. Метою дипломної роботи є розгляд наукових засад оплати праці, визначення методичних підходів для оцінки ефективності оплати праці на підприємстві та надання практичних рекомендацій щодо її підвищення.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети були сформульовані та вирішені такі завдання:

- 1) дослідити сутність оплати праці на підприємстві;
- 2) проаналізувати сучасні системи оплати праці, визначити їх переваги та недоліки;
- 3) дослідити методи оцінки ефективності оплати праці на підприємстві;
- 4) проаналізувати специфічні риси діяльності портів в Україні;
- 5) проаналізувати основні фінансово-економічні показники діяльності ДП МТП «Южний»;
- 6) провести оцінку ефективності оплати праці на ДП МТП «Южний»;
- 7) надати підприємству ДП МТП «Южний» рекомендації щодо підвищення ефективності оплати праці.

Предмет дослідження – ефективність використання фонду оплати праці на промисловому підприємстві.

Об'єктом дослідження є процеси управління фондом оплати праці промислового підприємства ДП МТП «Южний».

Наукова новизна дослідження: запропоновано алгоритм комплексного дослідження ефективності оплати праці на підприємстві, який дозволяє визначити ефективність оплати праці у безпосередньому зв'язку з ефективністю використання трудових ресурсів та ефективністю управлінських рішень.

Методологія дослідження. У процесі роботи використовувалися такі методи: спостереження, узагальнення, кількісно-якісний, системний і порівняльний аналіз, конкретизація, логічне узагальнення, статистичні методи вибірки й групування, а також індексний та факторний методи для дослідження ефективності оплати праці на підприємстві.

У процесі дослідження використано такі загальнонаукові методи пізнання: спостереження, порівняння, абстракції, індукції і дедукції,

вимірювання взаємозв'язків, поєднання аналізу та синтезу, узагальнення, а також спеціальні методи – статистичних групувань, методи економічного аналізу, економіко-математичні методи – для дослідження тенденцій розвитку морських портів України.

Всі розрахунки в дипломній роботі здійснені за допомогою комп'ютерної програми Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Теоретичною основою дослідження є матеріали навчальної й учбово-методичної літератури, праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з питань оцінки економічної безпеки підприємства, періодична преса, і навіть матеріали науково-практичних конференцій.

Інформаційно-статистичні джерела дослідження – матеріали Державного комітету статистики України, офіційна документація підприємства, дані бухгалтерського обліку і звітність ДП МТП «Южний», нормативні документи, аналітичні та статистичні матеріали.

Практичне значення результатів відображається в наданні рекомендацій підприємству ДП МТП «Южний» щодо підвищення рівня економічної безпеки підприємства по окремих складових економічної безпеки. Впровадження рекомендацій, що надані у роботі, а саме покращення рівня обслуговування власників вантажів та підвищення якості кадрової політики.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами дослідження була видана стаття у «Науковому студентському віснику».

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (54 найменування). Загальний обсяг дипломної роботи магістра становить 99 сторінки комп'ютерного тексту, містить 21 таблиця та 9 рисунків. Обсяг основної частини роботи 85 сторінок.

ВИСНОВКИ

Проблема організації оплати праці на підприємстві є однією з найбільш гострих. Актуальність проблеми зростає на тлі соціально-економічної кризи в країні. В умовах спаду продажів, скорочення чисельності працівників відбуваються зміни в організації праці та її оплати. Така ситуація спостерігається на підприємствах різної спеціалізації.

Ринкова економіка істотно змінила уявлення про сутність оплати і стимулювання праці. Підприємства почали розробляти конкретні форми і системи оплати праці, враховуючи при цьому особливості власного виробництва і місце на ринку. Тому, вибір форми і системи оплати праці в сучасних ринкових умовах для ефективної мотивації і організації заробітної плати на підприємствах набуває особливого значення.

Правильна організація оплати праці не тільки створює ефективні стимули до праці, підвищення її якості, продуктивності і підвищення на цій основі ефективності виробництва, а й безпосередньо впливає на соціально-економічний розвиток країни і багато в чому визначає рівень життя її населення.

За результатами дослідження нами були зроблені наступні висновки:

3. Заробітна плата – винагорода, розрахована, як правило, в грошовому вираженні, яку відповідно до трудового договору власник або уповноважений ним орган виплачує працівнику за виконану ним роботу.

4. Існує шість функцій заробітної плати: мотиваційна, відновлююча, стимулююча, статусна, регулююча, виробничо-часткова.

Існує п'ять систем оплати праці: тарифна система оплати праці, відрядна форма оплати праці, погодинна форма оплати праці, безтарифна система оплати праці, змішана система оплати праці.

5. Організація оплати праці на підприємствах передбачає забезпечення необхідного зростання заробітної плати при зниженні її витрат

на одиницю продукції і випереджаючого її зростання порівняно зі зростанням продуктивності праці; вдосконалення нормування праці; регулювання соціально-трудових відносин, створення рівних прав для працедавця та найманого працівника; вибір форм і систем оплати праці, доплат і надбавок до заробітної плати.

6. Сучасні підходи до визначення ефективності оплати праці базуються на індексних та факторних методах дослідження. Також визначаються такі показники ефективності, як зарплатоємність та зарплатовіддача.

7. Україна має благо приємні умови для розвитку морського транспорту, чим обумовлена велика кількість портів на території країни. Великі можливості має експорт морських транспортних послуг. У структурі вантажних морських перевезень значно переважають наймасовіші вантажі, які займають чільне місце і у структурі експортно-імпортних поставок України. Це руди чорних і кольорових металів, кам'яне вугілля, кокс, нафта і нафтопродукти, мінерально-будівельні матеріали та продукція сільського господарства.

8. За період з 2013 по 2016 роки чиста виручка від реалізації постійно зростає, за три роки відбулось збільшення доходу від реалізації продукції ДП «МТП «Южний» на 1074958 тис. грн., або, майже у 2 рази. Собівартість продукції зростає більшими темпами ніж чиста виручка від реалізації продукції, що є безумовно негативною тенденцією. Зміна обсягів доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції обумовила й зміну валового та чистого прибутків. Рентабельність продажу за досліджуваний період значно покращується. Якщо у 2013 році показник становив 15%, до 33,2% у 2016 році.

Зростання обсягу обігових коштів на підприємстві пов'язане зі зростанням обсягу незавершеного виробництва (порт веде капітальне будівництво), зростанням дебіторських заборгованостей та накопиченням грошової маси у касах та на рахунках підприємства.

Середньорічна чисельність працюючих на підприємстві поступово зменшується.. Відповідно до зміни чисельності працюючих змінюється й показник продуктивності праці. У 2016 відбувається скорочення показнику продуктивності праці у порівнянні з 2015 роком на 22,4%, але ж в цілому за період продуктивність праці зростає на 85,5% або на 302,8 тис. грн. на особу.

9. Дослідження ефективності оплати праці виявили неефективне використання фонду оплати праці за рахунок значного перевищення темпів зростання оплати праці над темпами росту продуктивності праці. Перевитрата фонду оплати праці за рахунок цього дисбалансу становила у 2016 році у порівнянні з 2013 48033,94 тис. грн., а за рахунок незбалансованості структури фонду у розрізі постійних та змінних витрат за цей же період 101701,6 тис. грн. відповідно до цього зменшуються показники зарплатоємності та зарплатовіддача.

10. Захід спрямований на підвищення ефективності використання робочого часу з ціллю підвищення ефективності оплати праці забезпечить умовне вивільнення чисельності працівників у кількості 21 осіб, що дасть економію заробітної плати в розмірі 2497 тис. грн., забезпечить приріст прибутку підприємства на 3046,7 тис. грн. і поліпшить показники ефективності оплати праці.

11. Захід щодо виведення частки персоналу за штат співробітників потребує додаткових поточних витрат на оплату послуг аутстаффера в розмірі 687,6 тис. грн. Економія чисельності співробітників за рахунок виведення їх за штат (всього 191 чоловік), а так само співробітників бухгалтерії, відділу кадрів і юрвідділу в кількості 6 чоловік призведе до економії фонду оплати праці в розмірі 15459,7 тис. Грн. Поліпшуватися показники зарплатоємності і зарплатоотдачі. Таким чином, запропоновані заходи є прибутковими і забезпечать порту підвищення ефективності оплати праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII (зі змінами внесеними від 08.09.2011 р.) [Електронний ресурс] // Законодавство України.
2. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР (зі змінами внесеними від 21.04.2011 р.) [Електронний ресурс] // Законодавство України
3. Закону України «Про державний бюджет на 2012 рік» від 22.12.2011 № 4282-VI [Електронний ресурс] // Законодавство України.
4. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 № 2694-XII (зі змінами внесеними від 02.06.2011 р.) [Електронний ресурс] // Законодавство України.
5. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23.09.1999 № 1105-XIV (зі змінами внесеними від 08.07.2010 р.) [Електронний ресурс] // Законодавство України.
6. Закону України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» від 08.06.2000 №1809-III (зі змінами внесеними від 24.09.2008 р.) [Електронний ресурс] // Законодавство України.
7. Закон України : «Про встановлення мінімальної заробітної плати на 2017 рік» від 13.12.2016 р. // Iiga.kiev.ua.
8. Акулич В.В. Анализ использования фонда оплаты труда // Планово-экономический отдел. - 2004. - №7. - с. 68-71.
9. Александрова А.Б. Заработная плата на современном предприятии. М.: Книжный мир, 2005 - 424 с.

10. Андросова О.Ф. Шляхи удосконалення обліку нарахувань на заробітну плату / О.Ф. Андросова, Ю. Є. Аскерова // Актуальні проблеми економіки – 2010. - № 9. – С. 250.
11. Аникин Б.А., Рудая И.Л. Аутсорсинг и аутстаффинг: высокие технологии менеджмента. – Учебное пособие, ИНФРА-М, 2009.
12. Базылев Н.И. Экономическая теория: Учебное пособие. - Мн: Книжный дом, 2005. - 320 с.
13. Баранов В.В. Світовий досвід побудови ефективної системи оплати праці на підприємстві // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, 2011, вип. 20, ч. I. – С. 139-145.
14. Бельский В., Страровойтова Н. Некоторые аспекты мотивации труда работников сельскохозяйственных организаций // Агроекономика. - 2005. - №9.с. - 16-19.
15. Болотіна Н.Б. Трудове право України: підруч. – [5-те вид., перероб. і доп.]. – К.: Знання, 2008.. – 860с.
16. Васильева Н.А. Организация, нормирование и оплата труда на предприятии: Учеб. пособие / Под ред. Н.А. Васильевой. - М.: Приор-издат., 2005. - 160 с.
17. Верчканова Г.Р., Бондаренко А.А. Необходимый и прибавочный продукт в условиях перехода к рыночной экономике. - Л.: издательство АфЭИ, 2003.
18. Волгин Н.А., Волгина О.Н. Оплата труда: японский опыт и российская практика: Учебное пособие. - 2-е изд.-М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2006. - 508 с.
19. Вострикова, Л.А. Основы и методы факторного анализа вознаграждения персонала / Л.А. Вострикова // Справочник экономиста. – 2007. – №5. – С. 85-91.

20. Гамова О.В. Методичні засади кількісної оцінки ефективності оплати праці на промисловому підприємстві / О.В. Гамова // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – №3. – С.125-126.
21. Головачева А.С., Организация, нормирование и оплата труда/ Учебное пособие/ Под. ред. А.С. Головачева; - М.; Новое знание, 2004. - 393 с.
22. Дитко Л.П., Миколайчук Я.А. Аутстафінг як технологія оптимізації процесу управління персоналом // Крымский экономический вестник , - 2013. - №3(4). – С. 145-147.
23. Долинина Т.Н. внутрифирменная политика оплаты труда: экономическое обоснование / Минск: Изд-во Гревцова, 2008. - 320 с.
24. Долинина Т.Н. Оценка эффективности использования фонда заработной платы / Т.Н. Долинина // Вісник соціально-економічних досліджень.– 2008. – № 23. – С. 98-103.
25. Дряхлов Н., Куприянов Е. Системы мотивации персонала в Западной Европе и США, 2002. - №2. - с. 83-88.
26. Евтухов, В.С. Управление персоналом: краткий конспект лекций/авт.-сост. В.С. Евтухов - Гомель: ГФ УО ФПБ МИТСО, 2007. - 73 с.
27. Емельяненко, Я.В. Экономика организации (предприятия): краткий конспект лекций/авт.-сост. Я.В. Емельяненко - Гомель: ГФ УО ФПБ МИТСО, 2010. - 73 с.
28. Ермолович Л.Л., Сивчик Л.Г Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Учебное пособие // Под общей редакцией Ермолович - Мн.: Интерпрессервис; Экоперспектива, 2001 - 516 с.
29. Ефремов А.В. О планировании расходов на оплату труда [Электронный ресурс] / А.В. Ефремов. – Режим доступа: <http://www.delo-press.ru/sitemap>, свободный.
30. Заработная плата. Расчет. Учет. Налогообложение - М.: Бератор - Пресс, 2005 - 264 с.

- 31.Кантаєва О.В. Шляхи удосконалення обліку оплати праці / О.В. Кантаєва, Л.С. Герасимчук // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. – 2012. - №2. – С. 186.
- 32.Капелюк З.А., Организация, нормирование и оплата: курс лекций /З.А. Капелюк-М.: Изд-во Омега - Л, 2006-224 с.
33. Кириллова О.Г., Петрова Т.И. Современные подходы совершенствованию оплаты труда в рыночных условиях // Общество: политика, экономика. - 2012. - №2. – С. 78-80.
34. Ковалев В.В., Волкова О.Н. «Анализ хозяйственной деятельности предприятия». - М.: ПБОЮЛ, 2008. - 424 с.
- 35.Ковшер А.А. Заработная плата - важнейший источник мотивации труда. // Агроекономика, - 2002. - №7. - с. 45-50.
- 36.Лепешев Д. Статистический анализ изменения уровня оплаты труда // Финансы, учёт, аудит. - 2005. - №1. - с. 19-22.
- 37.Лукашевич В.М. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навчальний посібник, 2-ге видання, перероб. та доповн. -Львів : «Новий Світ-2000» , 2010.-42 4 с
- 38.Любушкин Н.П., Лещева В.Б., Дьякова ВГ. «Анализ финансово-экономической деятельности предприятия». - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. - 471 с.
- 39.Максимова В.Ф., Микроэкономика: Учебник/ В.Ф. Максимова - 4-е изд. - М.: Маркет ДС, 2005. - 560 с.
- 40.Миролюбова, А.А. Организация работ по анализу труда и заработной платы на промышленном предприятии с использованием системного подхода / А.А. Миролюбова // Экономический анализ: теория и практика. – 2007. – №6. – С. 51-60.
- 41.Мисникова Л. Особенности мотивации персонала в организациях Белоруссии. 2007. - №2. - с. 116-119.

- 42.Петрик Е. Аудит расчетов по оплате труда и другим выплатам работникам : требования к организации и методике // Бухгалтерский учет и аудит. — 2006. — № 12. — С. 47–54.
- 43.Пивоваров К.В Финансово-экономический анализ хозяйственной деятельности коммерческих организаций - М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2006 - 120 с.
- 44.Потриваєва Н.В. Перспективи удосконалення обліку оплати праці в сучасних умовах гоподарювання / Н.В. Потриваєва, М.Д. Бабенко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2008. - № 3 . – С. 31.
- 45.Прыкина Л.В. Экономический анализ предприятия: Учебник для ВУЗов - М.: Юнити - Дана, 2007 - 407 с.
- 46.Ришар Ж. Анализ хозяйственной деятельности с. 242-245.
- 47.Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия - М.: ИНФРА-М, 2005 - 336 с.
- 48.Савицкая, Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Г.В. Савицкая. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 425 с.
- 49.Селянина, Е.Н. Анализ ФОТ при выпуске большого ассортимента продукции / Е.Н. Селянина // Справочник экономиста. – 2009. – №8. С. 112-114.
- 50.Сиденко А.В., Попов Г.Ю., Матвеева В.М. Статистика: Учебник - М.: Издательство «Дело и сервис», 2000 - 464 с.
- 51.Сирцева С.В. Проблеми обліку розрахунків за виплатами працівникам в сучасних умовах / С.В. Сирцева // Вісник Причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу — Миколаїв. – 2011. — 133с.
- 52.Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві / Терещенко О.О. – К. : КНЕУ, 2010. - 268 с.
- 53.Хлынов В.Н. Японские “секреты” управления персоналом. – М.: Изд. фирма “Восточная литература” РАН, 1995. – 110 с.

54. Череп А.В. Економічний аналіз : Навчальний посібник .- К.: Кондор, 2005.-160 с.
55. Шаріпова О.С. Сутність аутстафінгу в системі технологій менеджменту персоналу та його види / О.С. Шаріпова, І.М. Сєдова / / Управління проектами та Розвиток виробництва: Зб.наук.пр. - Луганськ: вид-во СЛУ ім. В.Даля, 2011. - № 4 (40). - С. 5360. - Режим доступу: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/40/11sostiv.pdf>